

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม¹

กมลวรรณ กาญจนะ²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความหมาย ประวัติความเป็นมา หลักทั่วไป แนวคิด ทฤษฎีและหลักกฎหมายทั้งประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการไม่แยกประเภทการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามออกจากคลินิกเวชกรรม คุณสมบัติของแพทย์ในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม และมาตรการในการเยียวยาความเสียหาย เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปปรับปรุงกฎหมายให้ได้รับการพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบันและให้มีความสากลมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาในขณะนี้กระแสการทำศัลยกรรมกันอย่างเปิดเผย โดยเฉพาะเหล่าดารา นักร้อง นักแสดง ได้ออกมายอมรับว่าทำเพื่อเพิ่มบุคลิกภาพ หรือโหวงเฮ้งให้กลายเป็นจุดดึงดูดความสนใจ เป็นการปลุกกระแสให้มนุษย์ที่มีความปรารถนาไม่มีความสิ้นสุด มีพฤติกรรมการลอกเลียนแบบเพื่อตอบสนอง เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ ทั้งนี้สืบเนื่องในปัจจุบันการใช้สื่อทางโทรทัศน์ สื่อโซเชียลออนไลน์ มีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน จึงทำให้เกิดเป็นค่านิยมให้การทำศัลยกรรมไม่ใช่เรื่องเสียหาย หรือน่าอับอายแต่อย่างใด อีกทั้งการศัลยกรรมมีส่วนเปลี่ยนผันชีวิตให้ประสบความสำเร็จมีความมั่นใจมากขึ้น เนื่องด้วยปัจจุบันทางการแพทย์มีความเจริญก้าวหน้า มากขึ้น ลักษณะการให้บริการเสริมความงาม กล่าวคือ เพื่อรักษาปัญหาเกี่ยวกับโรคผิวหนัง หรือเพื่อปรับปรุงสภาพผิวหนังให้ขาวใส ไร้ริ้วรอย เป็นการให้บริการเสริมความงาม เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริโภคโดยเฉพาะ นอกเหนือไปจากการรักษาปัญหาโรคผิวหนังโดยการบริการจะมีให้เลือกมากมาย รูปแบบของสถานพยาบาลแต่ละแห่งส่วนใหญ่จะมีรูปแบบการให้บริการและผลิตภัณฑ์รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการบริการไม่แตกต่างกันมาก จะมีอัตราค่าบริการแตกต่างกันไปในแต่ละบริการที่เลือกใช้ ขณะเดียวกันประเทศไทยเกิดกระแสนิยมในการใช้บริการจากกิจการประกอบสถานพยาบาล

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พิมพ์ใจ รื่นเริง และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ณฐ สันตาสว่าง

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต(ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เสริมความงาม เป็นการเน้นการเปิดให้บริการเสริมความงามมากกว่าการรักษาโรคทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการใช้บริการศัลยกรรมเฉพาะ เช่น การฉีดฟิลเลอร์ (Filler) เพื่อเติมเต็มใบหน้า หรือการฉีดโบท็อกซ์ (Botox) เพื่อลดริ้วรอยและทำให้ใบหน้าเรียบตึง จนทำให้การประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามไม่ได้มุ่งเน้นไปที่คุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค แต่เน้นไปที่ผลประโยชน์หรือผลกำไร ไม่ได้มีการคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคแต่อย่างใด

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม ตามพระราชบัญญัติผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525 พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541 และข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2549 ยังไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุมอยู่หลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

จากการศึกษามาตรฐานของการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานสอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากลของสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งเสริมสวณานาชาติ (ISAPS) ซึ่งพิจารณาตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์เวลส์ ตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลเอกชน ค.ศ.2006 (Private Health Facilities Act 2007) ประกอบกับข้อบังคับตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลเอกชนด้านบริการศัลยกรรมความงาม ค.ศ.2016 (Private Health Facilities Amendment (Cosmetic Surgery) Regulation 2016) ได้กำหนดให้บริการด้านศัลยกรรมความงาม เป็นสถานที่ให้บริการด้านสุขภาพประเภทหนึ่งที่สามารถออกใบอนุญาตประกอบกิจการได้ และกำหนดมาตรฐานบริการด้านศัลยกรรมความงามไว้เป็นการเฉพาะด้วย

นอกจากนี้สำหรับผู้รับอนุญาตและผู้ดำเนินการของการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามไม่มีบทลงโทษ หรือเป็นเพียงบทลงโทษทางแพ่ง และทางอาญาที่ยังไม่เหมาะสมเพียงพอที่จะยับยั้งพฤติกรรม หรือการกระทำที่เป็นภัยต่อผู้รับบริการหรือผู้บริโภคได้ ทั้งนี้เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศเกาหลีใต้ เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์ในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามมีการกำหนดโทษทางปกครอง โดยผู้อนุญาตอาจสั่งให้ระงับการให้บริการ หรือเพิกถอนใบอนุญาตการจัดตั้งสถานพยาบาล หรือสั่งให้ปิดสถานพยาบาลได้ ตาม Article 64 of Medical Service Act ในขณะที่กฎหมายประเทศออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์เวลส์ มีการกำหนดโทษทางปกครองในกรณีเช่นเดียวกัน โดยให้ผู้อนุญาตอาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตสถานพยาบาลได้ตามมาตรา 29 แห่งกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลเอกชน ค.ศ.2007 และในส่วนการคุ้มครองผู้รับบริการเสริมความงามก็ยังไม่สอดคล้องตามสิทธิผู้ป่วยที่พึงมี และไม่เพียงพอในการให้การดูแลช่วยเหลือหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการรับบริการทางการแพทย์

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ เนื่องจากพบว่า

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง คือปัญหาเกี่ยวกับการไม่แยกประเภทการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามออกจากคลินิกเวชกรรม กล่าวคือในปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ให้บริการหรือผู้บริโภคนในสถานพยาบาลเสริมความงามเป็นจำนวนมาก สำหรับกฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ กล่าวคือ ความหมายของ “สถานพยาบาล” คือสถานที่รวมตลอดถึงยานพาหนะซึ่งจะเอาไว้เพื่อการประกอบโรคศิลปะ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541 การประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามเป็นธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพที่มีอัตราการใช้ประโยชน์สูง จึงทำให้ผู้ประกอบการคาดหวังผลกำไรมากกว่าใส่ใจและให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ อีกทั้งกฎหมายในประเด็นดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ความรับผิดชอบควบคุมและดูแลบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์ในการประกอบวิชาชีพหรือให้การรักษาผู้ป่วยในสถานพยาบาล กฎหมายเพียงแต่กำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องจัดให้มีผู้ดำเนินการประกอบกิจการสถานพยาบาลเท่านั้น ซึ่งต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเป็นผู้ควบคุมดูแลและรับผิดชอบในการดำเนินการสถานพยาบาลเท่านั้น มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541 สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้ได้รับอนุญาตในการประกอบสถานพยาบาลเสริมความงามไม่มีภาระหน้าที่ หรือความรับผิดชอบใดต่อผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริโภค ส่งผลให้ขาดความเอาใจใส่และการให้ความสำคัญในการควบคุมดูแลการให้บริการรักษาโดยไม่ใช่แพทย์ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ

ประเด็นเรื่องความหมายของ “คลินิกเวชกรรม” คือ สถานพยาบาลที่จัดให้บริการด้านเวชกรรมที่เป็นเวชปฏิบัติทั่วไปและดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และเป็นสถานพยาบาลที่ไม่รับผู้ป่วยค้างคืน มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541 ซึ่งเป็นการบริการด้านสุขภาพซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 10 ประเภทโดยแบ่งแยกตามลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการ ได้แก่ 1.คลินิกเวชกรรม 2.คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง 3.คลินิกทันตกรรม 4.คลินิกทันตกรรมเฉพาะทาง 5.คลินิกการพยาบาลและการผดุงครรภ์ 6.คลินิกกายภาพบำบัด 7.คลินิกเทคนิคการแพทย์ 8.คลินิกการแพทย์แผนไทย 9.คลินิกการแพทย์ 10.สหคลินิก ส่วน“การประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม” คือ สถานที่ประกอบการทางด้านเวชกรรมที่ปฏิบัติการรักษากายใต้การควบคุมของแพทย์ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลและดำเนินการรักษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมความงามให้แก่ใบหน้าและเรือนร่างให้มีความสวยงามงดงามยิ่งขึ้น เช่น การรักษาผิวพรรณ ลดริ้วรอยลดริ้วรอยเหี่ยวย่น ลดรอยตีนกา ลดสัดส่วนของร่างกาย รวมถึงการให้บริการอื่นๆที่ทำให้ผู้ใช้บริการมีบุคลิกภาพที่ดีขึ้น โดยใช้เครื่องมือทางการแพทย์ในการให้บริการ เช่น เครื่องเลเซอร์ เครื่องสลายไขมัน และการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามที่มีการให้บริการด้านผ่าตัดหรือศัลยกรรมที่จะต้องมีการห้อยปฏิบัติการ เครื่องมือ อุปกรณ์ ยา และเวชภัณฑ์ เกี่ยวกับการผ่าตัดที่จำเป็น รวมถึงการใช้ยาควบคุมพิเศษ

เช่น โบท็อกซ์ หรือฟิลเลอร์ และการควบคุมดูแลการติดเชื้อความสะอาดในห้องผ่าตัดบุคลากร และเครื่องมือ อุปกรณ์ช่วยเหลือผู้ป่วยกรณีวิกฤตอย่างเพียงพอและการโฆษณาเกี่ยวกับการให้บริการการประกอบกิจการ สถานพยาบาลเสริมความงามที่มีข้อจำกัด โดยจะต้องระบุนการรักษาโรคทั่วไปไว้ในโฆษณาของการประกอบ กิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม

ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างของงานบริการของคลินิกเวชกรรมกับการประกอบกิจการสถานพยาบาล เสริมความงาม ตามความหมายที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง กำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการ ให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ.2558 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 วรรคหนึ่ง และมาตรา 14 วรรค สองแห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541 รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้ ซึ่งมีปัญหาในเรื่องความไม่ชัดเจน การไม่แยกประเภทของสถานพยาบาลเสริมความงามกับคลินิกเวชกรรมออก จากกัน ส่งผลให้กฎหมายไม่สามารถเข้ามาควบคุม กำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าวข้างต้นได้อย่างเต็มที่ ตามรูปแบบของสถานบริการ เนื่องจากคำนิยามในข้อ 2 ของกฎกระทรวงฉบับนี้ ไม่มีการกำหนดคำนิยามของ การประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามไว้อย่างเฉพาะ จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นจึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามไว้เป็นการเฉพาะ แยกต่างหากออกจากคลินิกเวชกรรมโดยทั่วไป เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับงานบริการที่เกิดขึ้น จริงในปัจจุบัน

ประเด็นปัญหาที่สอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของแพทย์ในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริม ความงาม กล่าวคือเนื่องจากในประเทศไทยมีแพทย์จำนวนมากที่เข้ามาให้บริการในการประกอบกิจการ สถานพยาบาลเสริมความงาม มีแพทย์ที่ผ่านการอบรมให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการทำศัลยกรรมอย่างถูกต้องจริง ประมาณ 100–200 คนเท่านั้น ส่วนคนที่ได้รับการอบรมมีผลงานมากและสามารถทำได้อย่างปลอดภัยมีไม่ถึง 100 คน ดังนั้นในวงการศัลยกรรมจึงเกิดความแปรปรวน เนื่องจากแพทย์จบใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่ใช่แพทย์ เฉพาะทางที่จบออกมาแต่ราชการไม่สามารถรองรับได้หมด และแม้แต่เอกชนก็ไม่รับเพราะเอกชนก็ต้องการ แพทย์ที่มีความชำนาญและผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ซึ่งแพทย์จบใหม่ก็จะถูกส่งไปตามต่างจังหวัด และหาแพทย์ ทำนไ้ไม่ยอมอยู่ต่างจังหวัดก็จะกลับเข้ามากรุงเทพฯ และหากมาเปิดรักษาโรคทั่วไปก็อยู่ไม่ได้ ดังนั้นการเปิด การประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามจึงเป็นทางเลือกหนึ่ง สำหรับคุณสมบัติของแพทย์ที่จะเข้ามา เป็นผู้ให้บริการในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามให้แก่ผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริโภค นั้น พบว่าส่วนใหญ่แพทย์ที่ประจำเหล่านี้เป็นแพทย์ทั่วไปไม่ใช่แพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผิวหนังโดยเฉพาะ คุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามข้อบังคับของแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนในการ ออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมพ.ศ. 2548 โดยอาศัยอำนาจในมาตรา 21(3)(จ)และด้วยความ

เห็นชอบของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงสาธารณสุขสถานยกพิเศษตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 กรณีดังกล่าวแพทยสภาที่พยายามที่จะแก้ไข ด้วยการเตรียมสร้างหลักสูตรและทำสัลยกรรมให้มีมาตรฐาน โดยจะแยกการศัลยกรรมออกเป็นหลักสูตรให้มีความชัดเจนว่าขอบเขตของการทำเป็นอย่างไรและเพียงใด เพื่อควบคุมแพทย์จบใหม่ที่หันไปเปิดการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามให้เข้ามารับการฝึก เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับประชาชน แต่พบว่าขณะนี้เกิดปัญหาจำนวนแพทย์ไม่เพียงพอ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ไม่เพียงพอ และแพทย์ที่ให้บริการเป็นแพทย์ที่ไม่ได้ฝึกอบรมไม่มีประสบการณ์ ผลกระทบคือก่อให้เกิดความเสียหายจากการศัลยกรรมจะเกิดจำนวนมากขึ้น โดยระยะหลังจะเห็นว่ามี การตายจากศัลยกรรม หรือพบการเสียชีวิตเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง แต่มีการปิดบังข้อมูล นอกจากนี้บางกรณีแพทย์บางคนอาจไม่เคยผ่านการอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับด้านผิวหนังเพียงแต่มีความสนใจในการทำงานด้านผิวหนังและเรียนรู้ขณะทำงานจึงทำให้แพทย์เหล่านี้อาจนำวิธีการรักษาที่แปลกใหม่แต่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน หรือไม่มีหลักฐานทางวิชาการมาใช้ จนอาจเกิดผลเสียต่อผู้ป่วยหรือผู้มารับบริการหรือผู้บริโภคได้ทั้งโดยเจตนาหรือไม่เจตนา ซึ่งอาจจะไม่ผ่านมาตรฐานทางวิชาการและด้านความปลอดภัยจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาหรือแพทยสภา

ด้วยเหตุนี้เนื่องจากกฎหมายเพียงระบุว่าเป็นแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือแพทย์ทั่วไป ที่เป็นผู้ให้บริการหรือผู้ดำเนินการได้ในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม จึงเห็นควรที่แพทยสภาผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวเข้ามาเตรียมการออกหลักสูตร ปรับปรุง แก้ไขหรือทำการเพิ่มเติมกฎหมายในการควบคุมการทำศัลยกรรมในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม โดยมีการพิจารณาข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษารายชื่อแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2549 ให้มีการกำหนดคุณสมบัติของแพทย์ที่ประจำและเป็นผู้ดำเนินการในสถานพยาบาลเสริมความงาม โดยการให้แพทย์เฉพาะทางที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญอย่างแท้จริงเกี่ยวกับการทำศัลยกรรมด้านการเสริมสวยโดยตรง หรือแพทย์ที่ได้ผ่านการอบรมตามมาตรฐานของแพทยสภาอย่างถูกต้องและเหมาะสมถึงจะสามารถเป็นผู้ให้บริการแก่ผู้บริโภค เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความปลอดภัยได้ยิ่งกว่าแพทย์ทั่วไปที่ไม่มีความรู้เฉพาะในด้านดังกล่าว ทั้งยังเป็นการสร้างมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพที่เหมาะสมและคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความปลอดภัยอย่างสูงสุด

ประเด็นปัญหาที่สาม คือปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการเฝ้าระวังความเสียหาย กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525 ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายมาตราใดกำหนดให้แพทย์ต้องรับผิดชอบ หรือชดเชยเยียวยา เพื่อบรรเทาความเสียหายให้แก่ผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริโภคโดยตรง เพียงแต่มุ่งเน้นที่จะลงโทษแพทย์เกี่ยวกับสถานภาพในการประกอบวิชาชีพไม่ว่าจะเป็นการเพิกถอนหรือพักใช้ใบอนุญาตของแพทย์อันเป็นการตัดสิทธิในการประกอบอาชีพของแพทย์เท่านั้น หากแต่ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่จะเข้า

มาเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริ โภคโดยตรง อีกทั้งผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริ โภคถูกจำกัด สิทธิในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล และสิทธิในการดำเนินคดีจากความเสียหายการรับบริการเสริมความงามที่ เกี่ยวเนื่องกับการรับบริการทางการแพทย์ ในฐานะสิทธิผู้บริโภค รวมถึงสิทธิการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการ ประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามที่ถูกต้องและครบถ้วน

เนื่องจากในการให้บริการแก่ผู้มารับบริการหรือผู้บริ โภคในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริม ความงามนั้น ล้วนมีความเสี่ยงต่อความรับผิดชอบในความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริ โภคอยู่ เสมอ ซึ่งในเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้ให้บริการในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามนั้น ไม่ว่าจะ ในทางอาญาหรือในทางแพ่งแทนที่จะสามารถเข้าไปเยียวยาให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย แต่เนื่องด้วยขั้นตอน ในการดำเนินคดีจำเป็นต้องใช้ระยะเวลายาวนานประกอบกับค่าใช้จ่ายในอัตราสูง ส่งผลให้ผู้เข้ารับบริการหรือ ผู้บริโภค ซึ่งได้รับความเสียหายต้องรับแบกรับค่าใช้จ่ายที่สูงทำให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการเยียวยา อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริ โภคจากการเข้ารับบริการควรรนำ หลักการชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด (No Fault Liability Compensation) มาปรับใช้ เพื่อ ช่วยเหลือผู้เข้ารับบริการทางการแพทย์จากความเสียหายและไม่ได้รับการแก้ไขเยียวยาอย่างทันท่วงที ก็ต้องมี การจ่ายเงินชดเชยความเสียหายแก่ผู้เข้ารับบริการทางการแพทย์ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพ แห่งชาติ พ.ศ.2545 มาตรา 41 โดย “กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ” ซึ่งมีข้อจำกัดการใช้เฉพาะกลุ่มผู้ใช้ สิทธิจากกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติหรือบัตรทองเท่านั้น อีกทั้งยังได้กำหนดเพดานของการชดใช้ เยียวยาไม่เกิน 400,000 บาท ในกรณีเสียหายถึงชีวิตหรือทุพพลภาพถาวร และใช้ว่าผู้เข้ารับบริการหรือผู้เสียหาย ทุกรายจะได้รับการชดเชยได้เต็มเพดานจำนวนค่าเสียหายและมาตรฐานของคณะกรรมการในแต่ละจังหวัดไม่ เท่ากัน ทำให้มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำหลักการแนวคิด เรื่องการประกันความรับผิดในวิชาชีพทางการแพทย์ ซึ่ง มีการประกันภัยกับบริษัทประกันภัยเอกชน ต่างจากในต่างประเทศที่มีทั้งการประกันภัยกับบริษัทประกันภัย เอกชนและการที่แพทย์รวมตัวกันเป็นสมาคม เพื่อประกันภัยตนเองซึ่งจะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือกันใน ระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพทางการแพทย์ที่มีความเสี่ยงในลักษณะเดียวกัน และประเทศไทยยังไม่มีกฎหมาย เฉพาะในเรื่องการประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพทางการแพทย์ แตกต่างจากในต่างประเทศที่ให้ความสำคัญ เป็นอย่างมากและมีการพัฒนามาตรฐานประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพทางการแพทย์โดยเฉพาะขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศสวีเดนเป็นต้น แต่ในประเทศไทย ได้นำกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยคำจูงไปปรับใช้ในเรื่องดังกล่าว หากแต่ยังขาดรายละเอียดบางประการที่ สำคัญก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนและเกิดปัญหาในการตีความเกิดขึ้น หากนำระบบประกันภัยความรับผิดทาง

วิชาชีพทางการแพทย์ที่เหมาะสมมาใช้กับประเทศไทยและบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใช้บังคับจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการวิชาชีพทางการแพทย์ในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการแพทย์ประกอบวิชาชีพและความมั่นใจและพร้อมที่จะให้การรักษายาบาลผู้ป่วยอย่างเต็มที่ ในขณะที่ผู้ป่วยเองก็จะได้รับประโยชน์จากการที่ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการแพทย์ทำการรักษาอย่างเต็มที่ รวมทั้งหากเกิดปัญหาที่จะได้รับการเยียวยาอย่างเหมาะสม ดังนั้นภาครัฐจึงควรเข้ามาแก้ไขปัญหการฟ้องคดีและการเยียวยาความเสียหายของผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากบริการสาธารณสุข เพื่อคุ้มครองและเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายและบุคคลอื่นๆที่ได้รับผลกระทบไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการไม่แยกประเภทของการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามออกจากคลินิกเวชกรรม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวง กำหนดลักษณะของสถานพยาบาล และลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ.2558 เพิ่มเติมในข้อ 2 กล่าวคือ ควรเพิ่มเติมคำนิยามให้ **“สถานพยาบาลเสริมความงาม”** หมายความว่า การประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามที่มีการดำเนินการและการให้บริการโดยแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพศัลยแพทย์ตกแต่งหรือแพทย์ผิวหนังโดยเฉพาะเจาะจงเท่านั้น เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพแพทย์ที่เกี่ยวกับการเสริมความงามให้มีความเหมาะสม และเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้เข้ารับบริการให้ได้รับความปลอดภัย และบริการที่ดีมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของแพทย์ในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ เห็นควรให้แพทยสภาเข้ามาปรับปรุง แก้ไขหรือเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อบังคับแพทยสภา ว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2549 ควรมีการเพิ่มหมวด **คุณสมบัติของแพทย์ในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม** โดยมีการกำหนดให้แพทย์ในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม เหล่านี้ เป็นแพทย์ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญประสบการณ์เฉพาะด้านโดยตรง เช่น เป็นแพทย์ผิวหนัง หรือแพทย์ศัลยกรรมตกแต่งโดยเฉพาะ ซึ่งผ่านการอบรมอย่างถูกต้องและเหมาะสมที่จะสามารถให้บริการแก่ผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริโภค ให้เกิดประสิทธิภาพและความปลอดภัยได้ดียิ่งกว่าแพทย์ทั่วไปที่ไม่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งอาจกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานในการออกข้อบังคับแพทยสภาที่มีรูปแบบเฉกเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ.2537 หรือให้มีกฎหมายกำหนดให้การประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพที่เหมาะสม และคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้เข้ารับบริการให้ได้รับความปลอดภัยและบริการที่ดีมากยิ่งขึ้น

3. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการเยียวยาความเสียหาย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเห็นควรจะนำหลักการจากแนวคิดประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีการประกันภัยความรับผิดชอบทางการแพทย์อย่างแพร่หลาย โดยกิจกรรมประกันภัยของประเทศออสเตรียมีกิจกรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์โดยเฉพาะ (Medical Malpractice Insurance) รวมทั้งมีกิจกรรมสำหรับผู้ศัลยแพทย์เสริมความงาม (Cosmetic Surgery) เนื่องจากธุรกิจเสริมความงามกำลังเป็นที่นิยมในประเทศออสเตรเลีย จึงมีกิจกรรมสำหรับผู้ศัลยแพทย์ตกแต่ง โดยเฉพาะ ซึ่งจะสามารถเข้ามาแก้ไขปัญหาการฟ้องคดีของผู้ได้รับความเสียหายจากบริการสาธารณสุขได้อย่างแท้จริง โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.2541 ให้มีการเพิ่ม “หมวด การประกันภัยความรับผิดชอบการแพทย์คุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข” ซึ่งเงินประกันภัยดังกล่าวเรียกเก็บจากผู้ประกอบการสถานพยาบาลเสริมความงาม ตั้งแต่ขั้นตอนการขอรับใบอนุญาตดำเนินการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม โดยกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขสำคัญในการขอรับใบอนุญาตให้ผู้ประกอบการสถานพยาบาลเสริมความงาม เพื่อเป็นการรับประกันว่าสถานพยาบาลเสริมความงามดังกล่าวผ่านมาตรฐานสากล มีความปลอดภัย น่าเชื่อถือ มีความชัดเจน จนสามารถทำให้ผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริโภคควรค่าแก่การเข้าใช้บริการในกิจการประกอบสถานพยาบาลเสริมความงาม และเห็นควรนำหลักการชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความผิด(No Fault Liability Compensation)มาปรับใช้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่แพทย์และผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริโภคไม่ว่าความเสียหายจะเกิดขึ้น เนื่องจากข้อบกพร่องผิดพลาดจากทางการแพทย์ หรือเกิดขึ้นเนื่องด้วยเหตุผลประการใดก็ตาม ทั้งนี้เพื่อชดเชยความเสียหายแก่ผู้เข้ารับบริการทั้งก่อนและหลังฟ้องคดี

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นจะช่วยแก้ไขสภาพปัญหาได้ดียิ่งขึ้นได้แก่ ปัญหาการไม่แยกประเภทการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามออกจากคลินิกเวชกรรม ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของแพทย์ในการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงาม ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการเยียวยาความเสียหาย ด้วยมาตรการทางกฎหมายที่มีความชัดเจนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีการส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิของผู้เข้ารับบริการหรือผู้บริโภค ซึ่งจะทำให้การควบคุมและกำกับดูแลการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามนั้น มีประสิทธิภาพและสอดคล้องเท่าทันกับยุคเหตุการณ์ในปัจจุบัน โดยภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีความร่วมมือร่วมใจดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้การควบคุมและกำกับดูแลการประกอบกิจการสถานพยาบาลเสริมความงามสามารถเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองประชาชน และเพื่อให้ประเทศไทยกลายเป็นสังคมที่ดีและมีความสุขในลำดับถัดไป

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. **กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค** (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543). หน้า 18-21.
- ฐานเศรษฐกิจ. “ธุรกิจความงามก็คึกคัก เทรนด์คลินิกแพทย์พุง เหตุหน้าเชื่อถือผลลัพธ์ดี” [Online], Available URL: [http://www.thansettakij.com/content/208741, 2560\(17 กันยายน\)](http://www.thansettakij.com/content/208741, 2560(17 กันยายน)).
- ธนโชติ แสนคำ. “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงาม.” **วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 11, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561) : 180-182.
- ลดาวดี พัฒนประสิทธิ์. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับธุรกิจสถานบริการเสริมความงามและบริการลดน้ำหนักในประเทศไทย.” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556). หน้า 20-21.
- สำนักคุ้มครองผู้บริโภค, **คู่มือการคุ้มครองผู้บริโภค**, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977), 2539) หน้า 5.